

MOLIYAVIY NATIJALAR HISOBI**Abdumannopov Lazizbek**

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti talabasi

Obidov Raxmonali Rasulovich Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti «Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit» kafedrası
PhD

Annotatsiya: Ushbu tezisda moliyaviy natijalar mohiyati, ko'rsatkichlari va hisobi, hamda ularning shakllanishi ishlatilish tartibi, shuningdek iqtisodiy sohada qo'llanilishi haqida keltirilgan.

Kalit so'zlar: moliyaviy hisob, yalpi foyda, sof tushum, resurslar oqimi, tannarx.

Abstract: In this thesis, the essence, indicators and calculation of financial results, as well as the order of their formation and use, as well as their application in the economic sphere, are presented.

Keywords: financial account, gross profit, net income, resource flow, cost.

Аннотация: В данной дипломной работе представлены сущность, показатели и расчет финансовых результатов, а также порядок их формирования и использования, а также применения в экономической сфере.

Ключевые слова: финансовый счет, валовая прибыль, чистая прибыль, поток ресурсов, себестоимость.

Moliyaviy natijalar hisobi, tadbirkorlik faoliyati, korxonalar, va shaxsiy iqtisodiyotlar uchun kritik ahamiyatga ega bo'lgan konseptdir. U bu tadbirlar to'g'risida aniq ma'lumotlarni yig'ib, ulardan tushuntirish va izohlash imkonini beradi. Moliyaviy natijalar hisobi, moliyaviy yoki hisobotli ma'lumotlarni o'rganish, tahlil qilish, va o'zgartirish jarayonini o'z ichiga oladi. Maqolamizda, moliyaviy natijalar hisobining mohiyati, o'zgarishlari, metodlari va amaliyoti haqida batafsilroq muhokama qilamiz.

Moliyaviy natijalar hisobi, bir korxonaning yoki tadbirkorning moliyaviy holatini aniqlash va o'rganishning asosiy vositasi hisoblanadi. Bu hisoblash, boshqaruvchilar va tadbirkorlar uchun qaror qabul qilishda kritik ahamiyatga ega. Moliyaviy natijalar hisobi, daromad, xarajatlar, aktivlar, passivlar va boshqa moliyaviy o'zgarishlarni o'z ichiga oladi. Bu, barcha moliyaviy faoliyatlar haqida to'liq va doimiy ma'lumotlarni taqdim etadi.

Moliyaviy natijalar hisobi, o'zgarishlar va tahlil metodlarini o'z ichiga oladi. Bu, tadbirkorlar uchun strategik maqbul ko'rsatkichlarni aniqlash va maqsadlarni belgilashda muhimdir. O'zgarishlar va tahlil metodlari, moliyaviy hisobotlar, hisob-kitoblarning muqobil bo'lishi, iqtisodiy o'zgarishlarni boshqarish, investitsiyalar va moliyaviy strategiyalarni belgilashda ishlatiladi.

Moliyaviy natija (financial results) – korxonaning yil davomidagi faoliyati natijasida olgan foydasi yoki ko'rgan zararidir. Moliyaviy natija yil oxirida aniqlanadi, chunki, korxonada ishlab

chiqarilgan mahsulotlar haqiqiy tannarxi yil oxirida aniqlanib, so'ngra sotilgan mahsulotlarning moliyaviy natijasi aniqlanadi. Moliyaviy natijalarning shakllanishi va ishlatilish tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1999 yil 5 fevraldagi 54-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Mahsulot (ishlar, xizmatlar) ni ishlab chiqarish va sotish xarajatlarining tarkibi hamda moliyaviy natijalarni shakllantirish tartibi to'g'risida Nizom" va O'zbekiston Respublikasi Buxgalteriya hisobining milliy standartlari bilan tartibga solinadi. Nizom va 3-son BHMS «Moliyaviy natijalar to'g'risida hisobot»ga asosan xarajatlar quyidagi to'rt guruhga bo'linadi:

1. Mahsulot (ish, xizmat) tannarxiga kiradigan xarajatlar.
2. Davr xarajatlari.
3. Moliyaviy faoliyat xarajatlari.
4. Favqulodda zararlar.

Shuningdek, daromadlari ham to'rt guruhga bo'linadi:

1. Mahsulot (ish, xizmat) sotishdan tushum.
2. Asosiy faoliyatining boshqa daromadlari (tushumlari).
3. Moliyaviy faoliyat daromadlari (tushumlari).
4. Favqulodda foyda.

«Mahsulot (ish, xizmat) lar ishlab chiqarish va sotish xarajatlar tarkibi hamda moliyaviy natijalarni shakllantirish tartibi to'g'risida»gi Nizomga asosan xo'jalik yurituvchi sub'yektning moliyaviy natijalari quyidagi foyda ko'rsatkichlari bilan tavsiflandi: Mahsulot sotishdan olinadigan yalpi foyda (YaF). Bu sotishdan olinadigan sof tushum (SST) bilan sotilgan mahsulot ishlab chiqarish tannarxi (SMIT) o'rtasidagi farq sifatida aniqlanadi

Moliyaviy natijalar hisobi, korxonaning iqtisodiy faoliyatini boshqarishda juda muhim ahamiyatga ega. Bu, moliyaviy strategiyalarni shakllantirish va amalga oshirishda yordam beradi. Moliyaviy natijalar hisobi, daromad va xarajatlarning tahlili, moliyaviy amaliyotlarni o'z ichiga oladi va tadbirkorlarga iqtisodiy holatlar to'g'risida to'liq ma'lumot beradi.

Amaliyoti, moliyaviy natijalar hisobi, korxonaning iqtisodiyotining umumiy holatini o'rganish uchun juda muhimdir. Bu, tadbirkorlar uchun strategik qaror qabul qilishda katta ahamiyatga ega. Moliyaviy natijalar hisobi, ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va o'zgartirish jarayonini o'z ichiga oladi. Bu jarayon, korxonaning moliyaviy holatini nazorat qilish va uni yaxshilash uchun juda muhimdir.

Yaqinda yaratilgan texnologiyalar va avtomatlashtirish vositalari bilan birga, moliyaviy natijalar hisobi muhim darajada o'zgarishi uchun. Avtomatlashtirish, ma'lumotlar bazasini yaxshilash va moliyaviy hisob-kitoblarni avtomatlashtirish imkonini beradi. Bu, tadbirkorlar uchun vaqt va resurslarni tejashda muhim o'rnini egallaydi va ularning iqtisodiy faoliyatini yaxshilash imkonini beradi.

Qisqacha aytganda, moliyaviy natijalar hisobi, tadbirkorlar uchun juda muhimdir. Bu, korxonaning moliyaviy holatini aniqlash, tahlil qilish va o'zgartirish jarayonini o'z ichiga oladi.

ILM FAN XABARNOMASI

Ilmiy elektron jurnali

Moliyaviy natijalar hisobi, ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va o'zgartirish jarayonini o'z ichiga oladi. Bu, korxonaning iqtisodiyotining umumiy holatini nazorat qilish va uni yaxshilash uchun muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <https://oefen.uz/uz/documents>
2. “Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobot: milliy va xalqaro tajriba” - Davron Eshmurodovich Norbekov, Nargiza Shavkat Qizi Toirova
3. <https://arxiv.uz>
4. <https://www.lex.uz/>